

Om revolutionen i Nepal: Storm över Himalaya

Introduktion

Utvecklingen i Nepal är av stort intresse, inte minst därför att det är det enda land (utanför Kina) där en maoistisk rörelse, i spetsen för ett folkligt uppror, lyckats uppnå tillräcklig styrka för att komma i regeringsställning. Men detta var inte resultatet av en total seger, utan byggde på en kompromiss med de gamla härskande eliterna, något som samtidigt medförde problem, eftersom man hela tiden måste välja mellan att fördjupa revolutionen eller inrikta sig på att upprätthålla goda relationer till de borgerliga krafterna, vilket kräver eftergifter och kompromisser – i praktiken lade maoisterna huvudvikten vid det senare.

Enligt den maoistiska teorin måste revolutionen genomgå olika stadier, vilket lämnar stort utrymme för olika slags politiska manövrer beroende på vilket ”stadium” man anser revolutionen befinner sig i. De som förespråkade en kompromisslinje hävdade att eftersom revolutionen befann sig i sitt ”nydemokratiska” (dvs ett borgerligt) skede så måste man begränsa sig till sådant som är acceptabelt för borgarna (åtminstone i teorin) och radikala sociala krav (såsom en genomgripande jordreform, upprättande av folkliga maktorgan) måste undvikas. Därmed var det närmast oundvikligt att det uppstod hårda motsättningar inom maoistpartiet, ty de delar av rörelsen som hade sin bas bland massorganisationerna (fattiga bönder, arbetare, kastlösa osv) ville ha en betydligt radikalare inriktning. Dessa motsättningar ledde i juni 2012 till att maoistpartiet splittrades.

Situationen i Nepal har därmed blivit mycket instabil och öppnar nya revolutionära perspektiv, inte bara för Nepal utan också för angränsande delar av Indien. Därför kommer marxistarkivet att publicera texter som tar upp olika aspekter av den nepalesiska revolutionen, både bakgrunden och den aktuella utvecklingen. Den följande artikeln, som är översatt från den maoistiskt färgade amerikanska tidskriften *Monthly Review*, skrevs kort efter det att maoisterna inträtt i regeringen för första gången, och ger en del av den historiska bakgrunden.

Martin F / 6 juli 2012

Mer om revolutionen i Nepal:

[Achin Vanaik: Himalayas nya republik](#) (längre artikel översatt från tidskriften *New Left Review* 2008)

Ovan: Maoister demonstrerar i Nepal (2008)

Ur *Clarté* 1/10 2007

John Mage

Storm över Himalaya

Sedan april [2007] sitter maoister i Nepals regering. Det är resultatet av långvariga strider där kungamakt, parlamentariska partier och revolutionärer ömsom ingått allianser, ömsom bekämpat varandra. Den stora förloraren är USA. Ett folkligt uppror besegrade dem.

Ett revolutionärt inbördeskrig i Nepal upphörde de facto med den folkliga segern över kung Gyanendra i april 2006, och de jure med den fredsöverenskommelse som slöts i november 2006. Kungliga nepalesiska armén (RNA, Royal Nepal Army) kallar sig nu Nepalesiska armén, och fredsavtalet kräver att den ska demokratiseras och underställas den nya regeringen, där Nepals kommunistiska parti (maoistiskt) ingår. När detta skrivs har det ännu inte skett, och nepalesiska armén står fortfarande under befäl av personer som huvudsakligen kommer ur den rent bokstavligt feodala eliten, och som – med ”rådgivare” från USA – genomförde inbördeskriget med laglös brutalitet och straffrihet. Ändå är det viktigt att inte underskatta omfattningen av de revolutionära förändringarna i Nepal. I dag ges både nepalesiska armén och de revolutionära väpnade styrkorna (Folkets befrielsearmé, eller PLA,) i allt väsentligt lika status enligt en fredsöverenskommelse framförhandlad av nepaleserna själva och administrerad med Förenta Nationernas hjälp.

Under perioden efter massakern 1 juni 2001 på den nepalesiska kungliga familjen övergick folkkriget, som inletts den 13 februari 1996 av det underjordiska CPN(m) [Communist Party of Nepal(maoists), Nepals Kommunistiska Parti(maoisterna)], från ett regionalt uppror, i vilket lokala gerillastyrkor kämpade mot polisenheter men inte slogs mot RNA, till ett utvecklat revolutionärt inbördeskrig. Efter mordet på kung Birendra och hans närmaste familj sattes RNA in mot en massbaserad revolutionär styrka som framträdde i nationell omfattning, med kontroll över viktiga områden och med en formellt organiserad armé, PLA [People's Liberation Army, Folkets befrielsearmé]. Frågan ställdes därmed om de stridande parterna i praktiken kunde behandlas som jämlikar på den internationella arenan.

Efter den 9 september intervenerade USA militärt i Nepal och försökte stämpla revolutionärerna som ”terrorister” – och därmed förvägra dem inte bara legitimitet (enligt USA:s åsikt) utan också ställa dem utanför den internationella folkrätten för väpnade konflikter. Under åren sedan 2004 har Nepals grannar gradvis accepterat revolutionärernas legitimitet; processen har fortskridit i takt med att de efter hand har övergivit den ”terroristiska” terminologin. Maoister deltar nu i Nepals regering och USA är ensamt i världen om att fortsätta kalla CPN (m) ”terrorister”. Även om påtagliga risker består, är denna utveckling en livskraftig återförsäkran om Nepals oberoende gentemot utländsk intervention.

Prithvi Narayan Shah (1723-1775), grundare av den nepalesiska staten, som enades under hans styre 1769, jämförde i ett berömt uttalande Nepals geopolitiska situation med en ”söt-potatis” balanserad ”mellan två rullstensblock”. Nepals historia bekräftar detta synsätt: Då Kina är svagt har Nepal kommit under så överväldigande inflytande från Indien att dess oberoende ifrågasatts. Under århundradet från 1842 till 1945, då den kinesiska enigheten och makten föll samman, hamnade Nepals internationella relationer helt under indisk-brittisk kontroll. Den enda utländska representation som tilläts i Kathmandu var den fasta brittiska. Efter oberoendet försökte den nya indiska regeringen med varierande framgång säkra den tidigare existerande indisk-brittiska dominansen över Nepal. Indien påtvingade Nepal ett ojämnt avtal 1950, och under ytterligare sex år på 1950-talet fanns det en indisk ”militär beskickning” förskansad i Kathmandu. Men efter hand som det revolutionära Kinas styrka växte, ökade utrymmet för nepalesiska initiativ. År 1955 återupptogs diplomatiska för-

bindelser med Kina, och därefter gick Nepal med i Förenta Nationerna och diplomatiska beskickningar utväxlades med USA och Sovjetunionen.

År 1959 tog Kina åter kontroll över Nepals granne Tibet, och Dalai Lama flydde från Tibet till en CIA-stödd operationsbas i Indien. I december 1960 genomförde Nepals kung Mahendra (1955-1972) en kupp, avsatte den parlamentariska regering som leddes av Nepalkongressens ledare B.P. Koirala och tillsatte efter hand en ”partilös panchayat”-regim dominerad från hovet. Indien stödde de avsatta ledarna för Nepalesiska kongressen och protesterade kraftigt då Mahendra föreslog Kina att bygga en väg för motortrafik som skulle förbinda Kathmandu och Tibet. På hösten 1962 genomförde New Delhi en blockad mot det geografiskt instängda Nepal. Mycket kort därefter utbröt gränskriget med Kina. Konflikten med Kina fick Indien att söka bistånd från USA, som då var Kinas främsta fiende.

USA ligger långt från Nepal, har obetydliga handelsrelationer med landet, och få av dess medborgare besöker Nepal som turister jämfört med besökarna från olika mindre europeiska länder. Ändå har USA i sin strävan efter världsherravälde blivit huvudkällan till utländsk intervention i nepalesiska angelägenheter. USA:s första diplomatiska kontakt med Nepal togs först 1947, samtidigt som det brittiska styret i Indien upphörde. Ingen permanent legation upprättades förrän i samband med händelserna i Tibet 1959.

Efter nederlaget i gränskriget 1962 vågade Indien inte tillåta gerillaoperationer mot Kina från sitt territorium. Nepal, utfattigt och med en liten och illa utrustad armé, var oförmöget att förhindra etablerandet på sitt territorium av en CIA-tränad och -finansierad tibetansk antikinesisk gerillarörelse. Från början av 1960-talet till 1973 ockuperade USA och dess CIA-organiserade tibetanska contras ”khampa” två distrikt i Nepal vid gränsen mot Tibet: Walanchunggola i östra Nepal och Mustang i väst. Först efter Nixons besök i Beijing 1972 och sedan USA därefter övergivit stödet för olika antikinesiska militära operationer vågade den nyligen krönt kung Birendra och RNA gå emot ”khampa”-contras läger. Alla vapen och all ammunition som togs var tillverkad i USA.

När väl USA/”khampa”-contras var besegrade, etablerade kung Birendra snabbt en nära personlig relation med Kina. Hans far hade genomfört ett statsbesök i Kina 1961. Birendra besökte landet som kronprins 1966 och som kung 1973, 1976 (inklusive ett besök i Tibet), 1978, 1979, 1982 (åter med besök i Tibet), 1987, 1993, 1996 och slutligen 2001, tre månader innan han mördades. Hans relationer med Indien var tvärtom ytterst spända.

Enligt konstitutionen 1991 behöll kungen personligen befälet över KNP och en central roll i utrikespolitiken, men inrikespolitiken överlämnades till en regering som bestod av politiska partier ansvariga inför ett valt parlament. De ”parlamentariska” regeringarna under perioden efter 1991 gjorde sig snabbt impopulära genom att girigt eftertrakta de materiella vinster som ställningen medförde. Och polisen fortsatte att slå ned oppositionen med en entusiasm jämförbar med den tidigare ”partilösa panchayat”-regimens. Valda ledare som Jhakku Prasad Subedi, ordförande för Rolpadistriktets utvecklingskommitté, blev mordoffer för hejdukar från rojalistpartiet och partier i nepalesiska kongressen. Protestmöten angreps av polisen och talare sköts. Ett växande antal partiaktivister flydde från sina hem och enstaka aktioner som slog tillbaka polisattackerna förekom.

I november 1995 genomförde regeringen, en koalition av kongress och rojalister, en polis-invasion av Rolpa under kodnamnet ”Operation Romeo”. Övergrepp som begicks av polis i ”Operation Romeo” drev temperaturen i Rolpas byar till en febertopp. Den 13 februari 1996 inledde Nepals kommunistparti (maoistiskt), som bildats av enheter ur CPN (Enhetscentrum) 1995, ett folkkrig med attacker mot de mest ökända polispostererna. Under de följande åren utplånade gerillaaktioner polisposter runtom i distriktet Rolpa och Rukum och även i flera andra distrikt i andra zoner i landet. I slutet av september 2000 flyttade hundratals

beväpnade stridande ut från basområdet Rukum i en bergsvandring på ett led över ett 4000 meter högt pass för att angripa polisposteringen i Dunai, huvudort i distriktet Dolpa. Inga lokala invånare varnade polisen och attacken slutade med seger för revolutionärerna. Posten intogs med alla sina vapen och politiska fångar befriades från distriktsfängelset på andra sidan floden.

Birendra ansattes med krav att RNA skulle kastas in i striderna mot de revolutionära ungdomarna i bergen. Han vägrade, besökte Kina, och rapporterades ha upprättat hemliga kontakter med revolutionärerna. Den 1 juni 2001 mördades han tillsammans med hela sin närmaste familj. Ingenting kan sägas med säkerhet om detta brott utom att de flesta nepaleser anser att den officiella historien är falsk – att kronprins Dipendra, hög på alkohol och droger och arg för att han inte tilläts gifta sig med den kvinna han älskade, slaktade hela sin familj. Kirurgen som opererade Dipendra i ett misslyckat försök att rädda hans liv, förklarade otvetydigt vid den tidpunkten att hans blod inte visade några spår av alkohol eller droger. Och en överlevande tjänare på slottet har nyligen trätt fram och sagt att han såg Dipendra skjuten genom huvudet och framstupa, medan skottlossningen fortsatte. Den djupt oroliga kinesiska reaktionen var omedelbar.

Kort efter kung Gyanendras tillträde – han hade varit borta från Kathmandu den 1 juni 2001 – intog revolutionärerna en större polispostering vid Holleri i centrala Rolpa och tog 71 fångar. Gyanendra agerade genom premiärminister Girija Koirala och beordrade RNA att agera för första gången. Men de lokala befälhavarna i RNA och de revolutionära styrkorna lyckades arrangera en fredlig lösning, och Girija Koirala avgick. Han efterträddes som premiärminister av Sher Bahadur Deuba, också en ledare för Nepals kongress och känd för att stå nära USA:s ambassad. En vapenvila arrangerades och i september 2001 organiserade revolutionärerna massiva möten och vidtog åtgärder för att formalisera sitt styre genom att hålla Folkets befrielsearmés första nationella konvent och ett nationellt konvent med Förenade revolutionära folkrådet, ett samordnande centrum för en framväxande alternativ regering i de områden som rensats från polisens närvaro.

Gyanendras nya regering, ledd av Deuba, utnyttjade öppet vapenvilan till att börja förbereda sig för att sätta in RNA. Attacker på kända och misstänkta maoister inleddes; lokala ledare mördades. PLA svarade den 23 november 2001 med en framgångsrik attack mot Ghorahi, distriktshögkvarteret för distriktet Dang, och lade beslag på en av RNA:s grundläggande arsenaler. Två andra distriktshögkvarter i andra delar av landet angreps också framgångsrikt. Ett undantagstillstånd deklarerades den 26 november 2001 och RNA:s fullskaliga insats beordrades. Dessa händelser markerade övergången till ett kvalitativt högre stadium ("strategiskt jämviktsläge" i den maoistiska vokabulären) i den revolutionära konflikten: två arméer och två regimer konfronterades med varandra i ett nationellt inbördeskrig.

Under den följande vintern och våren 2002 förmådde Gyanendraregimen mobilisera yttre stöd från alla internationella krafter. En ny amerikansk politik med aktiv militär intervention i Nepal hade tagit sin början med utnämningen i april 2001 av Christina Rocca som vice utrikesminister för Sydasiens region. Roccaperioden (2001-2004) innebar en nära samordning av USA:s intervention i Nepal med den dåvarande indiska BJP-regeringen. Den 18 januari 2002, mindre än två månader efter återupptagandet av kriget och införandet av undantagstillståndet, kom USA:s dåvarande utrikesminister general Colin Powell till Nepal. Han åtföljdes bland andra av Christina Rocca och av viceamiral Walter Doran, biträdande till ordföranden för USA:s förenade stabschefer. Powell träffade Gyanendra, Deuba och dåvarande stabschefen för armén general Prajwolla Shumshere Rana. Kort därefter tillkännagav Bushadministrationen att den ansökte om ett inledande särskilt anslag på 20 miljoner dollar till de nepalesiska säkerhetsstyrkorna, och ett team militärrådgivare från kommandot för USA:s Stillahavsflotta anlände till Nepal, inklusive en överste från USA:s marinkår, chefen för logistikplanerings-

divisionen och vice chefen för ingenjörsvetenskapen. Denna grupp följdes av mobila team som arbetade med RNA:s markenheter i frågor rörande militär taktik. Program som i åratal hade fört RNA-officerare till USA:s militärskolor utvidgades kraftigt. RNA-officerare sändes till USA-arméns krigshögskola, USA-arméns och generalstabens högskolor, Nationella försvarsuniversitetet och Asien-Stillahavs-centret för strategiska studier. En väldig USA-stödd expansion av säkerhetsstyrkorna (RNA och den paramilitära väpnade polisstyrkan) började. År 2005 hade den styrka som före 2001 bestod av cirka 35000 ökat till över 100000, med ett uttalat mål på 150000 år 2008.

Men politiken med intern militarisering med stöd från USA gav inte det avsedda resultatet; i stället spred sig den revolutionära rörelsen snabbt till distrikt som tidigare inte berörts. Hovet ändrade nu kurs, avskedade den USA-stödde Deuba i oktober 2002 och installerade rojalisten Lokendra Bahadur Chand som premiärminister med uppdrag att söka vapenvila och förhandlingar.

En ilsken Christina Rocca anlände i december 2002 och agerade omedelbart för att stoppa fredssamtalen. I ett offentligt uttalande betecknade hon revolutionärerna som "terrorister" och jämförde dem med Pol Pot. Och så snart som hon givit sig av tog USA:s ambassad i Kathmandu initiativ till att sätta upp revolutionärerna på USA:s listor över "terrorister". Likväl uppnåddes eldupphör den 29 januari 2003. Den kungliga regeringen gjorde vapenvilan möjlig genom att gå med på tre villkor: att sluta kalla de maoistleda revolutionärerna för "terrorister", att avskaffa belöningarna som utfästs för gripandet av ledarna och att dra tillbaka internationella efterlysningar av dem.

Från första början motsatte sig USA vapenvilan och sökte efter sätt att provocera fram en återgång till inbördeskrig. I maj 2003, då samtal mellan hovet och maoisterna kom i gång, tillkännagav USA-ambassaden att maoisterna nu formellt betecknades som "terrorister" och hade förts upp på två av USA:s tre "terroristlistor". Just i det ögonblick då en avgörande omgång i fredsförhandlingarna började, den 17 augusti 2003, mördade en RNA-enhet i byn Doramba i Ramechapdistriktet kallblodigt 18 obehäpnade maoistiska aktivister. En påföljande undersökning avslöjade att "de döda personerna greps alla i samband med ett politiskt möte och medan de fördes bort med bakbundna händer radades de upp på vägen och sköts till döds". Dorambamassakern av de USA-rådgivna RNA gjorde slut på vapenvilan.

Återupptagandet av inbördeskriget på hösten 2003 sammanföll med höjdpunkten i USA:s militära inblandning i Nepal. Fulländade permanenta kvarter för USA-"rådgivare" byggdes nära RNA:s högkvarter i centrala Kathmandu. Genom sitt internationella militära utbildnings- och träningsprogram (IMET) tränade USA säkerhetsstyrkorna i "specialoperationer".

Regeringen tillkännagav en plan med "frivilliga byförsvarare" baserad på latinamerikanska modeller med paramilitära "dödsskvadroner". Detta blev för mycket för EU:s ambassadchefer i Nepal, som dittills hade följt den växande USA-interventionen utan offentliga kritiska kommentarer. De varnade, med diplomatiskt understatement, att i andra länder har sådana planer "ofta medfört allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter".

Christina Roccas besök i december 2003 kännetecknades av ett erbjudande från USA att sända RNA-trupper till Irak (en förfrågan som artigt tillbakavisades av Nepals regering), en session med Gyanendra och av ett möte med RNA-chefen general Pyar Jung Tapa, som rapporterade till henne om planerna för paramilitära vaktstyrkor, "frivilliga byförsvarare", bad om mer vapen, helikoptrar, övervakningsutrustning som skulle göra det möjligt för armén att hitta och döda den revolutionära ledningen, och den fortsatta träningen för upprorsbekämpning. I början av mars 2004 kom åter högt uppsatta säkerhetstjänstemän från USA till Nepal, och i april anlände USA-soldater för att genomföra "gemensamma träningsaktiviteter" med RNA:s nyligen upprättade specialstyrkor, som stod under befäl av officerare tränade i USA.

BJP-regimens ambassadör i Kathmandu, Shyam Saran, sade sig inte se någon förändring i Indiens Nepalpolitik när den accepterade USA:s militära intervention. Men de indiska valen i april-maj 2004 avsatte oväntat BJP-regeringen och förde till makten en kongressledd regering som för sin majoritet var beroende av parlamentariska vänsterpartier. Den nya regeringen följde till en början den rådande politiken med samordning med USA:s politik, och det militära biståndet till RNA fortsatte. Ambassadör Saran, som personifierade den politiken, befordrades i juni 2004 till utrikesminister.

En avgörande förändring i Kinas inställning markerades av landets ambassadör Sun Heping i ett tal den 28 maj 2004. Underförstått tillbakavisade han den före ambassadören Wu Congwongs uttalande två år tidigare att de maoistiska revolutionärerna var "terrorister", då han förklarade att benämningen "regeringsfientliga styrkor" inte är detsamma som "terrorist"-stämpeln som användes av Indien och USA. Han betonade att fientliga aktiviteter från tibetanska separatister var det som i första hand engagerade Kina i Nepal.

Efter misslyckandet i fredssamtalen 2003 uppdrog Gyanendra åter åt USA:s favorit Deuba att leda en krigsregering. USA satte intensivt tryck på det parlamentariska Nepals Kommunistiska Parti (Förenade marxist-leninisterna) [Communist Party of Nepal (Unified Marxist Leninist), CPN(UML)] att delta i Deubas regering, i tron att endast en koalition mellan hovet och de främsta politiska partierna skulle ha kraft nog för att genomföra inbördeskriget framgångsrikt. Sommaren 2004 tycktes denna politik ha lyckats och CPN (UML) anslöt sig till regeringen. Men detta resulterade bara i att många av de återstående kadreerna inom UML, som vid denna tid inte ville ha med kungen, inbördeskriget eller USA att göra, drog sig ur. Den på parlamentariska politiska partier baserade regeringen visade sig oförmögen att utöva någon kontroll över de USA-rådgivna säkerhetsstyrkorna, och tjänstemännen kämpade bittert mot återkomsten av politiker som arbetade för egen vinning.

Gyanendra, som utifrån RNA:s underrättelsetjänst trodde att CPN(maoists) stod inför en oundviklig och förödande splittring, bildade i februari 2005 en regering baserad på de väpnade styrkorna med rojalistiska ministrar, personligen lojala mot kungen. Ledarna för de politiska partierna, inklusive de förutvarande ministrar som nu anklagades för korruption, arresterades. Hovet trodde att det sedan kunde återuppta fredssamtal med den ena eller den andra av de fraktioner som de trodde att CPN(maoists) hade splittrats i, och samtidigt fortsätta att få militär hjälp till RNA från Indien och USA. Dessa uträkningar var felaktiga. CPN(maoists) splittrades inte, utan den livaktiga interna debatten ledde i stället till enighet på högre nivå. Försök att återuppta förhandlingar avvisades. Och Indiens regering, under intensiv press från de vänsterparlamentariska partierna, inställde militärhjälp till ett kungligt självhärskardöme som gjort sig av med de sista smulorna av parlamentarisk legitimitet.

För att få vapen vände sig Gyanendra då till Kina, som hade vägrat fördöma kuppen i februari 2005 och kallade den en "intern angelägenhet". En betydande gest mot Kina hade varit stängningen i januari 2005 av Tibetanska välfärdskontoret i Kathmandu några dagar före kuppen. Och Kina svarade positivt, till stor irritation för utrikesminister Shyam Saran, som därefter ryktas ha sett saker och ting ur nytt perspektiv. I juni 2005 anlände fem personpansarfordon till Nepal från Kina. I september 2005 rapporterades Kina ha gått med på att tillhandahålla vapen och ammunition värda cirka 22 miljoner USA-dollar. Och i slutet av november rapporterades 18 lastbilar lastade med militär hårdvara från Kina ha passerat gränsen mellan Tibet och Nepal.

Under tiden genomförde RNA planen med dödsskvadronvaktstyrkor. I februari 2005 mördade skvadroner flera dussin obehäpnade "pahadi" bergsfolk och brände över 700 hus i Kapilvastu i Terai samt hävdade att offren var "maoister". Dessa halvofficiella mord på minoriteter fördömdes omedelbart av EU:s ambassadörer och grupper som arbetar för "mänskliga rättig-

heter". USA, som inte ville bryta öppet med Indien eller EU i frågan om militärt bistånd till den allt mer isolerade kungliga regimen, vände sig till sin israeliska ställföreträdare. I augusti rapporterades ett "enormt hemligt parti" kulor för de amerikanska M-16-automatgevären ha levererats till RNA av Israel.

Den gradvis växande skillnaden mellan Indiens och USA:s politik bröt nu ut öppet. De parlamentariska partiernas ledare, utom Deuba som fortfarande anklagades för personlig korrup-tion, frigavs från fängsligt förvar i maj 2005, och Indien uppmuntrade dem nu att genomföra en stadsrevolt mot den kungliga regeringen. Den indiska underrättelsetjänsten gjorde den korrekta bedömningen att den kungliga regimen nu saknade all förankring utanför militären. De större parlamentariska partiernas ledare, länge bland Indiens högst skattade kontakter i Nepal, kunde bara hoppas att åter bli en dominerande kraft genom att leda ett uppror mot kungen i städerna, där den väpnade maoistiska närvaron var ringa och där parlamentariska partier ännu hade kadrer och aktiva studentorganisationer.

Det folkliga svaret på de parlamentariska partiernas förnyade agitation var minimalt, och ledare för partierna och även deras indiska samtalspartner drevs till att inse att endast om de uppnådde en överenskommelse med revolutionärerna kunde en upprorsplan ha några möjlig-heter att lyckas. "Terrorist" försvann från indiska företrädares vokabulär; innan året var slut gjordes deklARATIONEN att maoisterna "inte är terrorister". I slutet av juli 2005 samarbetade lokala aktivister från de parlamentariska partierna öppet med maoisterna på landsbygden, och plötsligt började protesterna i städerna locka stora folkmassor.

PLA besegrade i augusti RNA i ett frontalangrepp mot en befäst bas vid Pili i Kalikot-distriktet. Mötet i september 2005 med centralkommittén för CPN(maoists) vid Chungwang i det befriade distriktet Rukum fastställde villkoren för överenskommelse med de parlamen-tariska politiska partierna och proklamerade en ensidig tre månaders vapenvila. Förhandlare – särskilt Bam Dev Gautam från CPN(UML) och kamrat Prakash från CPN(Unity Centre–Masal) [Enhetscentrum–Facklan] – reste till de befriade distrikten för att förbereda grunderna för en formell pakt. Men de två främsta ledarna för de parlamentariska partierna, Girija Koirala från Kongresspartiet och Madhav Nepal från UML [Förenade marxist-leninisterna], vägrade resa till Rolpa – i Nepal men på befriat område – för slutförhand-lingarna och insisterade på en utländsk, indisk, mötesplats. Den indiska regeringen var tillmötesgående, och framgångsrika förhandlingar mellan revolutionärerna och de politiska partierna om en gemensam inriktning på upproret slutfördes i november 2005 ("12-punktsöverenskommelsen").

USA tog öppet parti för hovet, fördömde överenskommelsen och insisterade på att maoisterna var "illegitima" och inte riktiga parter i en lösning. Men händelserna rullade nu på snabbt. I april 2006 genomfördes ett samordnat uppror i städerna gemensamt av de politiska partierna och maoisterna, som utmanade säkerhetsstyrkorna, hovets sista återstående fäste. Till sist tvingades kommandot informera kungen om att deras trupper inte längre var villiga att skjuta på medborgarna, och hovet gav upp.

I ett sista försök att splittra upprorskoalitionen återinkallade hovet det avslocknade parla-mentet – valt 1999 för en mandatperiod om högst fem år och utan revolutionära represen-tanter. En regering av de parlamentariska partierna under ledning av Girija Koirala installerades och ställde sig själv uppgiften att uppnå en fredsöverenskommelse med revolutionärerna och tillmötesgå deras krav på val till en konstituerande församling. Ett avtal slöts hösten 2006 och föreskrev en begränsad avrustning övervakad av Förenta Nationerna. Överenskommelsen gav i sak lika status åt Nepalesiska armén och PLA och välkomnades av världssamfundet. I början av 2007 sammanträffade de försiktigt realistiska kineserna med

revolutionärerna, och beteckningen ”maoister” dök upp i Kinas medier. Den 1 april 2007 gick maoisterna in i regeringen.

USA:s omfattande militära intervention i Nepal har för tillfället omintetgjorts. USA fortsätter att beteckna CPN(m) och dess anhängare som ”terrorister” och hotar dem med kriminella sanktioner. Detta är åtminstone en bekräftelse på att USA:s fientliga inblandning i Nepals angelägenheter fortsätter. Men fastän nepalesiska armén fortfarande står mer under USA:s än Nepals befäl och underjordiska handlingar som syftar till återupptagande av inbördeskrig i Nepal helt säkert kommer att dyka upp igen, så är den värsta faran över. USA:s globala makt är på nedgång, Kinas på uppgång. En förnyad indisk militär intervention skulle också stöta på svårigheter. Som Prithvi Narayan Shah förstod i början av en dynasti som idag befinner sig i slutet av sina dagar: ju starkare Kina blir, desto mindre har Nepal att frukta från Indien.

Den folkliga triumfen i april 2006 och den följande fredsöverenskommelsen uppnåddes av nepaleserna själva. Trots den pågående manipulationen av motsättningar mellan folkgrupper både av inhemska och utländska fiender, har de revolutionära krafterna i Nepal nu ett andrum för att gå vidare mot en ny demokrati fri från de farligaste formerna av utländsk militär intervention. Detta är en betydelsefull prestation.

John Mage ingår i redaktionen för *Monthly Review* där artikeln publicerades i maj 2007

Översättning från engelska: Christer Lundgren